

"It is a beautiful novel, with an uncompromising melancholy, as well in its attitude as in its language, which balances at the edge of some kind of elegant post-expressionism."

- *Dagens Nyheter* 2009-01-07 (*The largest daily newspaper*)

"The world described is in loss of compassion, an existential martyrdom which increases by the beautiful language, clear as glass."

- *Svenska Dagbladet* 2008-12-11 (*The third largest daily newspaper*)

"Erdogans language glitters clearly, lyrical and condensed, full of wonderful bittersweet sentences. It is a pearl with dark lustre. I hope many readers will discover it."

- *Norrköpings Tidningar* 2008-10-18 (*Regional daily newspaper. The critic had your novel on her best books of the year list.*)

"With her sharp reflection Erdogan unveil here several senses of being "half" - as a woman, immigrant, Muslim and so on. And the underlying criticism of the novel against the view of "the other" has only gained in importance during the years that have past since writing the novel. This account has, just like all relevant contemporary literature, a range which reach far beyond its purpose."

- *Tidningen Kulturen* 2008-10-21 (*web-based Culture Journal*)

"The destiny of the mandarin is certainly a bittersweet image of love, but more than that it points at the structure of the text itself: layer on layer it lies, unpaved, summary, vulnerable but complete. Strong images are weaved together with an everydayness to yet again butt toward a heavy symbolic."

"In the second part of the novel some of the motives return - reminding of David Lynch's Mulholland Drive where the story turns itself around its own axle - and the interspersions are intricate."

- *Aftonbladet* 2008-12-08 (*The largest evening newspaper*)

"Sometimes Erdogan lets cultural stereotypes slip through - Mexicans with big beards and Brazilians who like to dance or simplified portrayals of the European culture. Considerably sharper the complicated relation to the Turkish is sketched, which holds both devotion and biting sharp criticism. Even if the comprehensive drama cannot be separated from the personal it is not foremost in the social dimension the strength of Erdogan lies but in the piercing gaze on the dilemma of the individual. Besides it is not mainly the geographical exile that torments these characters, they are foreigners in the reality itself."

"Most impressive is the fixation to the risky ground zero of existence where love becomes as much pain as relief, which is also expressed in the Chinese legend that the title alludes to, where the wound of the human being is opened in contact with the other."

"Foremost this is an author who walks her own way - at the side of the blazed ways of trends and business cycles - with an intensive voice that swings over the national boundaries."

Sydsvenskan, 2009-01-10 (*The leading daily newspaper in Skåne and the Öresund region.*)

"Asli Erdogan. Remember that name. The Turkish author Erdogan has enough literary gunpowder in her slender body to tremble a whole world."

"Reading Erdogan is like enter a landscape which consists of quicksand covered with a thin layer of soil. One takes a step out on the thin layer, which is the frame of the story, but soon one notice to be sucked in to totally different deeps with an unmistakable autobiographical bottom - the exile, love, violence, alienation, the ravaged landscape of childhood in Istanbul and the loneliness are some of the existential emotional experiences which form relief on the dreamlike scenes of wandering in the night of Genève."

"The quality which carries her texts to literary heights is the dense and intensively vibrant poetic language."

"The subtle lyrical breath in the prose of Erdogan serves like a scalpel, which almost unnoticed cut the surface of reality exposing totally different, unforeseen dimensions."

Helsingborgs dagblad, 2008-11-24 (*daily newspaper*)

Den mirakulöse mandarin

Författare: Asli Erdogan

Översättare: Ulla Lundström

Förlag: Rámus

Främlingskap utan gränser

För ett decennium sedan fick den turkiska författaren Asli Erdogan sitt genombrott i hemlandet med romanen "Staden med den röda kappan", och sedan dess har hon kommit att betraktas som en av de tongivande rösterna i sin generation. Berättelsen är förlagd till Rio de Janeiro - en av de städer utanför Turkiet där författaren själv har varit bosatt - och exilens ensamhet är central.

När Erdogan nu introduceras på svenska med den något tidigare boken "Den mirakulöse mandarin", känns mycket igen: det febriga främlingskapet tidvis varvat med minnesbilder från hemstaden Istanbul, det återkommande dödsmedvetandet och irrandet i kärlekens labyrinter.

Också här möter vi en skrivande turkisk kvinna som bor utomlands, den här gången i Genève. Hon har förlorat både sin pojkvän och sitt ena öga och flackar runt på de nattliga gatorna i ett alltmer desperat sökande efter en utväg. Inte heller den kvinnliga litterära figur som hon har uppfunnit som sin egen motpol skonas, utan dör en dag framför hennes ögon.

I den andra delen berättar en man som befinner sig i samma schweiziska stad sin historia, som också den börjar i Istanbul och tecknar en kärlek som slutar med att kvinnan drabbas av en sjukdom och dör. De båda berättelserna fogas inte till varandra på något självklart sätt, men förlusterna de rymmer korresponderar ändå på ett djupare plan, som två fartyg som lägger sig bredvid varandra i mörkret för att i hemlighet utbyta smuggelgods.

Ibland låter Erdogan kulturella stereotyper slippa igenom - mexikaner med stora mustascher och brasilianare som tycker om att dansa eller förenklade beskrivningar av den europeiska kulturen. Betydligt skarpare tecknas det komplicerade förhållandet till det turkiska, som rymmer både tillgivenhet och från kritik. Även om det övergripande dramat inte kan skiljas från det personliga är det inte framför allt i den samhälleliga dimensionen som Erdogans styrka ligger, utan i den genomborrande blicken på den enskildes dilemma. Dessutom är det inte i första hand den geografiska exilen som plågar dessa karaktärer, de är utlänningar i själva verkligheten: "Mitt helvete hade varken med mitt fosterland eller med platsen där jag vistades just nu att göra."

Flera gånger under läsningen kommer jag att tänka på Guy de Maupassants novell "Natten" där huvudpersonen vandrar runt omgiven av nästan psykotiskt skarpa detaljer, som även den slutar på en bro. I sitt efterord gör Ulf Peter Hallberg också en träffande koppling till Camus "Fallet". Därmed har det antytts hur hårt spända de strängar som Erdogan spelar på är.

Det som imponerar mest är fixeringen vid tillvarons riskabla nollpunkter. Kärleken blir där lika mycket smärta som lindring, vilket också kommer till uttryck i den kinesiska legend som titeln anspelar på, där människans sår öppnas i beröringen med den andre.

Så vitt jag vet är Asli Erdogan den första turkiska författare i generationerna efter Orhan Pamuk som har översatts till svenska. Det är en välkommen introduktion, och man får hoppas att fler kan följa i hennes spår. Men framför allt är detta en författare som går sin egen väg - vid sidan av trendernas och konjunkturernas snitslade banor - med en intensiv röst som svingar sig över nationsgränserna.

Henrik Nilsson, författare och litteraturkritiker

Den mirakulöse mandarin

Ensamhetens vemod åger en sarskild litterär förtrollning. Den mirakulöse mandarin av den turkiska författaren Asli Erdoğan är laddad av den sällsamma atmosfär som kan uppstå under nattliga irrfärder i en ödslig stad, på dimomsvepta broar och caféer om småtimmarna — utanförskapet, förlustens och melankolins landskap. Romanen från 1996 är den första av hennes böcker som översatts till svenska, förhoppningsvis följer fler.

Titelns mandarin förmår enligt en kinesisk legend stå emot knytnävsslag, knivstick och svärdsstyng utan en skråma, men när någon visar honom ömhet öppnar sig såren och han förblöder.

Sålunda handlar romanen om kärlekens sårbarhet och rådslan för att utlämna sig.

Två berättelser står sida vid sida, med en handfull poetiska kortprosastycken insprängda emellan sig. I den ena vandrar en enögd turkisk kvinna omkring i Geneves gatulabyrinter om natten, söker sig till skuggorna och mörkret i sin saknad efter det förlorade ögat, den bortreste älskaren och en underskön romanfigur som fått eget liv: "Jag föredrar drömmarna framför verkligheten, det förgångna framför nuet, sorgen framför tillförsikten."

I den andra tänker en man tillbaka på sin hustru som han inte förmådde älska tillräckligt för att stanna hos intill slutet.

Gemensamma nämnare i berättelserna är minnena av Istanbul, den smärtsamma exilen, den alltuppslukande övergivenheten, livet betraktat i ett efteråt.

Klart, lyriskt och förtäat glänser Erdogans språk, fyllt av underbart bitterljuva meningar som "Mitt förflutna har jag slitit ur sitt skal och lämnat kvar på andra sidan floden" och "Världen hänger mig i hälarna som en jägare utan förbarmande." Den mirakulöse mandarin är en pärla med mörk lyster. Jag hoppas att många upptäcker den.

Den mirakulöse mandarinen av Asli Erdogan

Bräddjup svart fontän av Ann Martens

Istanbul och Geneve är ett slags huvudpersoner i den unga prisbelönta turkiska författarinnan Asli Erdogan roman Den mirakulösa mandarinen. Bullrande, myllrande storstäder med sina undermedvetna strömmar. Ei kvinnlig berättarröst, som ibland bryts av av en manlig och mer främmande röst, driver omkring på dessa städers gator och söker mörkret inom sig och kärleken som den tar sig uttryck på kafeer, på trottoarer, i parker och dit hon beger sig. Hon iakttar allt och alla men mest av allt sig själv och sitt förflutna. Vem hon är är delvis höljt i dunkel. Hon befinner sig i Geneve men tänker på och associerar oupphörligt tili sin barndoms Istanbul. Rädslan och spökligheten lurar runt hörnet. Det är långt ifrån bara roliga uppbyggliga tankar hon förmedlar. Men alltid användbar livsvisdom. Romanens första avsnitt heter I det förlorade ögats tomhet och syftar på att hon är enögd. Men också på den dystopiska känslan hon bär inom sig. Texten är bitvis som en prosadikt. Det är verkligen frågan om gestaltandets och betraktandets konst. En hei solfjäder full av förhållningssätt som provas och provas igen. Inklusivt självförakt. "Världen betraktar mig utan förbarmande genom mörkret", skriver hon. "Finns det något mer hjärtslitande än en enögd kvinna som vägar tala om svanar och skönhet eller tili och med om lycka?" fortsätter hon några sidor längre fram. Språket är mycket njutbart, pärlande som ur en bräddjup svart fontän, långsamt snirklande sig fram över sidorna som om författaren vore ett slags kvinnlig Antonio Lobo Antunes. Länga meningar, långväga associationer, minnen, bilder, erfarenheter, iakttagelser: "Det som nu återstår av denna ljumma sommarkväll är minnet av en fantastisk känsla av en intensiv, skrämmande, förtärande lycka insvept i sorg Jag fylldes av ett begär, en vanvettig lidelse som jag aldrig tidigare upplevt, och den fick mig att förlora mig själv." Det handlar både om nederlag och vemodiga segrar. Mörkret beskrivs som hotfullt. Ljuset som ett avlägset minne från förr. Men det är i natten hon finner sig själv. "Det verkliga livet", skriver hon, "är ei enda stort kaos av absurditeter och farliga fällor". Den mirakulöse mandarinen är en utvecklingsroman som handlar om ett liv och ett vuxenblivande. Men ett mycket melankoliskt sådant. Varför romanen fått denna titel är höljt i dunkel, men det har med den manliga berättarrösten ur det förflutna att göra. På sidanlöö kan man läsa följande nyckelmening: "Denna resa var en angelägenhet mellan mitt inre jag och den yttre världen, mellan det förflutna och framtiden, mellan döden och livet och den hade en tunn, skarp, hal och definitivt drömlig inramning". Är det egentligen värt att bli vuxen kan man fråga sig med berättarrösten, författarens ego? Romanen är mer historien om ett avsked än ett prisande av en tillvaro där själva meningen döljer sig bakom nästa gathörn. "Om himlavalvet tillhör de levande, äger jorden de döda. En himmel vidsträckt som ett ögonkast, en jordplätt inte större än en kroppslängd", är två meningar som inleder femte avsnittet som heter De glömda markerna. Det flankeras i sin tur av ett kort citat av Don Juan. Istanbul liknas vid en trött men ännu tilldragande kvinna. Hon måste ha lärt sig att simma på bräddjupt vatten fortsätter den manliga berättarrösten senare och är som en avig maska i en berättarsjäl som även der hör tili den kvinnliga författarrösten. Det är en bragd av Ulla Lundström att översätta denna turkiska, prisbelönta, tili flera språk översatta roman. Men tyvärr så finns det en hei mängd korrekturfei, felstavningar och ibland prepositioner med felaktiga syftningar som stör den njutbara läsningen. Har det lilla förlaget Råmus haft för brättom eller haft för dåligt med pengar för att fullständigt klara att ge ut denn; bok? Varför är omslaget så grått och intetsägande — en beige stickad halsduk säger tyvärr inte så mycket om det maleriska, storslagna innehållet. Jag hoppas att den trots dessa hinder ska ge många levande möten för ett stort antal svenskar som har mycket att hämta ur en turkisk kvinnas inre röster, tankar och lidelser.

Denna artikel publicerades den 30/10/2008. För mer information, var vänlig kontakta Ann Martens info@cora.se.